

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΜΑΪΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *Μετά τα φυσικά*, Α 2, 98b12-28

Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἴτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἴεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερόν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἔνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἔνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὦν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἔνεκέν ἐστιν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *Προτρεπτικός πρὸς Θεμίωνα*, αποσπάσματα 8-9

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστίν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύνатаι, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Παρατηρήσεις:

A1. α) Να χαρακτηρίσετε καθεμιά ἀπὸ τις παρακάτω προτάσεις ὡς **Σωστές** ἢ **Λανθασμένες**.

- i. Αντικείμενο τῆς φιλοσοφίας ἦταν στὴν ἀρχὴ τὰ σημαντικὰ ζητήματα καὶ ὕστερα τὰ παράδοξα τῆς καθημερινότητος (Μετά τα φυσικά) .
- ii. Ὁ φιλόσοφος παραλληλίζεται με τὸ φιλόμυθο (Μετά τα φυσικά) .

- iii. Οι απαρχές της φιλοσοφίας ανάγονται στη χρηστικότητα της τελευταίας (Μετά τα φυσικά) .
- iv. Οι βοηθητικές επιστήμες αποβλέπουν σε έναν απώτατο σκοπό (Προτρεπτικός προς Θεμίσωνα) .
- v. Ο λόγος του Αριστοτέλη είναι δεοντολογικός (Προτρεπτικός προς Θεμίσωνα).

β) Για καθεμία από τις παραπάνω προτάσεις να γράψετε το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που τις επιβεβαιώνει.

Μονάδες 10

B1. Με ποιο επιχείρημα τεκμηριώνει ο Αριστοτέλης την άποψη του ότι «διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πως ἔστιν»; Πώς συνδέεται αυτό το επιχείρημα με την κύρια άποψη που διατυπώνεται στην ενότητα ότι η φιλοσοφία είναι μια ελεύθερη επιστήμη;

Μονάδες 10

B2. Να εξηγήσετε τη σύνδεση της φιλοσοφίας με τον λόγο και το «ὄλον ἀγαθόν».

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά λέξη της στήλης Α' με την αντίστοιχη ετυμολογικά συγγενή της στήλης Β' (περισσεύει μία λέξη).

Στήλη Α'

1. διαπορήσαντες
ἐπιτάττουσαι

2. ἄγνοιαν

3. χρήσεως

4. προϊόντες

5.

Στήλη Β'

α. ευανάγνωστος

β. χρέος

γ. ταξίδι

δ. απορία

ε. προσηλυτισμός

στ. χρηματικός

Μονάδες 10

B4. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες.

- i. Η αμφισβήτηση του Σωκράτη κατέληγε στην άρνηση σε αντίθεση με τους σοφιστές, που κατέληγαν στην θετική αμφισβήτηση.
- ii. Η λογική σκέψη, κατά τον Σωκράτη, είναι ο μοναδικός οδηγός προς την αλήθεια.
- iii. Η σχολή του Πλάτωνα πήρε το όνομά της από τον ποροτάτη ήρωα της περιοχής Ακάδημο ή Εκάδημο.
- iv. Στη Θεογονία του ο Ησίοδος αναφέρεται εξονυχιστικά στη δημιουργία των ανθρώπων.
- v. Στον Αισχύλο ο Προμηθέας χαρακτηρίζεται ως ευεργέτης της ανθρωπότητας.

Μονάδες 10

B5. «Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι ... καὶ οὐ χρήσεως τινος ἔνεκεν»: με βάση το παραπάνω χωρίο και το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα να εξηγήσετε σε τι ανάγεται ο φιλοσοφικός στοχασμός κατά τον Αριστοτέλη και τον Πλάτωνα.

Πλάτωνος Μένων 80α

Μένων: Σωκράτη, είχα ακούσει, προτού σε γνωρίσω, πως το μόνο που κάνεις είναι να βρίσκεσαι σε αμηχανία και να φέρνεις σε αμηχανία και τους άλλους και αυτό που νιώθω τώρα είναι πως με τα μάγια και τα φίλτρα σου με έχεις παραλύσει, έτσι που να βρίσκομαι κι εγώ σε τέλεια αμηχανία. Για να πω και ένα αστείο, μου φαίνεται πως είσαι ακριβώς σαν το σελάχι της θάλασσας, που ηλεκτρίζει όποιον το πλησιάζει και το αγγίζει, και μου έχεις κάνει κάτι τέτοιο αυτή τη στιγμή, γιατί το μυαλό μου και το στόμα μου είναι ναρκωμένα και δεν μπορώ να σου απαντήσω.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας, Έλληνικά Δ', 2 1-4

Ο Αγησίλαος ενώ βρίσκεται στην πεδιάδα της Θήβας και συγκεντρώνει στρατιωτικές δυνάμεις, για να εκστρατεύσει στην Ασία, παίρνει εντολή από τον απεσταλμένο της Σπάρτης Επικυδίδα να σπεύσει σε βοήθεια της πατρίδας του που βρίσκεται σε κίνδυνο.

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἦσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἡγήσαντο εἶναι. καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθὺς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Αἰγισίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγεῖτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς

τάχιστα τῇ πατρίδι. ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἤνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἶων τιμῶν καὶ οἶων ἐλπίδων ἀπεστερεῖτο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελλόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐὰν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε, ἔφη, ὧς ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε. ἀκούσαντες ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαιμόνι· εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτὸν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. καὶ οἱ μὲν δὴ συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.

1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «Ἐὰν μέντοι ... ὡς ἀκολουθήσοντες».

Μονάδες 10

2. Για ποιον λόγο οι Λακεδαιμόνιοι ανακάλεσαν τον Αγησίλαο στην Σπάρτη και πώς εκείνος αντέδρασε στην εντολή της πόλης; («οἱ δε Λακεδαιμόνιοι... τῇ πατρίδι»)

Μονάδες 10

3. Να τοποθετηθούν οι κατάλληλοι τύποι:

συνεστηκυίας: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα
ἀφίκετο: β' ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου
τάχιστα: συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος
τῇ πατρίδι: ἴδια πτώση του ἄλλου αριθμοῦ
βοηθεῖν: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα
ἐαυτοῦς: γενική ενικού της αντωνυμίας στο α' πρόσωπο του ίδιου γένους
τῆς πόλεως: δοτική ενικού
καλῶς: επίρρημα υπερθετικού βαθμοῦ
ἐπίστασθε: γ' πληθυντικό στην ἴδια ἐγκλίση και χρόνο
ἐψηφίσαντο: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου

Μονάδες 10

4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

ἐληλυθότα, στρατεύειν, τῇ πατρίδι, ὑπὸ τῆς πόλεως, ἐκεῖνα.

Μονάδες 5

β) ὡς ἀκολουθήσοντες: Να αναγνωριστεῖ η μετοχή και να αναλυθεῖ στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

γ) Πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαιμόνι: Να μεταφέρετε ἀπὸ τον πλάγιο λόγο στον ευθύ την υπογραμμισμένη φράση του κειμένου.

Μονάδες 2

ΟΔΗΓΙΕΣ(για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιό σας και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ